

Tér-rések

Beszélgetés Fürjesi Csaba
festőművésszel

SHAH GABRIELLA

2013-ban a Mikszáth Kálmán Társaság mellett Fürjesi Csaba festőművész kapta meg a Madách-díjat. Fürjesi Csaba 1969-ben született Salgótarjánban, Pásztón nőtt fel, majd a Nyíregyházi Főiskola rajz-földrajz szakán és az Iparművészeti Egyetem vizuális kommunikáció szakán diplomázott. 2006-ban Salzburgban, a világhírű Zhou Brothers-nél végzett mesterkurzust. Ezután meghívást kapott az egyiptomi Fayoumi oázisba, ahol közel egy hónapos nemzetközi téli akadémián vett részt. 2008-ban a Bécs melletti Münchenstalban dolgozott Robert Finger grafikusnál, aki Hundertwasser kollégája és nyomdásza volt. Itt továbbfejlesztette ismereteit a tradicionális grafikai eljárásokban.

A Palócföld legutóbbi, 2013/1-es számának képanyagát Fürjesi Csaba Szférák című sorozatából válogattuk. A mostani beszélgetésben a művészt legújabb munkáiról, művészi törekvéseiről kérdeztük.

– Az utóbbi időben nagyon nehéz téged utolérni, hiszen szinte állandóan úton vagy. Több kiállításod nyílt világszerte. Az USA több városában, Romániában, Ausztriában, Hollandiában, Kanadában. Nagyon jelentős lehetett például 2009-ben a berlini fal leomlásának huszadik évfordulóján, hogy meghívás kaptál a Berlini Magyar Nagykövetség galériájába,

önálló kiállításra. A külföldi útjaid, illetve a kiállításaid hogyan hatnak a művészetedre?

– Nagyon jó megtapasztalni, hogy a különböző országok kultúrájának függvényében hogyan mutatkoznak be a munkáim, mit váltanak ki, hogyan értelmezik. Alapjában véve van egy egységes megítélés és vélemény, ami jó, és ez lényeges számomra. Talán a londoni kiállítást tudnám kiemelni, sok emberrel ismerkedtem meg a szakmából, már a megnyitón is nagy érdeklődés volt, és összességében is sikeres volt. A változást, ha van is, csak később látom, akkor nem annyira, amikor ott vagyok. Persze vannak azonnali hatások, amik érnek, az egyiptomi oázisban például nem lehet normál európai hétköznapiak szerint élni és alkotni. Először is valami belső harmóniát vagy jó viszonyt kell teremteni a környezettel, ami annyira extrém és persze lenyűgöző. Csak azután lehet „odaérkezni” az alkotáshoz, ha ezek elrendeződnek. De ugyanez érvényes Salvador Dali műtermére is, ahol inkább a hely neve meg a jelentősége az, amivel azonosulni kell, és még tovább sorolhatnám, de persze ezek annyira jó helyzetek, hogy könnyen megy a dolog. Bizonyos idő elteltével visszanézve jobban kivethető, melyek azok a hatások, amelyek értek, illetve amiket eredményezetek: motívumokat, hangulatokat.

– Jellemző rád, hogy „ciklusokban” dolgozol. Ha szabad felosztanom a pályádat, először volt az ún. gesztusművészet, majd az általam annyira kedvelt Profán mítoszok, aztán a Tér-récek, majd a Szférák következtek. Most pedig egy szinte az előzőekhez szorosan kapcsolódó „Virtuális lét”. Érződik ugyan, hogy ezek egymásra épülnek. Ezt egyszer úgy fogalmaztam meg, hogy ezek is mind mítoszok, mégpedig kortárs mítoszok. Elegyednek azonban a 20. század elejének egzisztencialista filozófiájával, melynek lényege ma is érvényes lehet. Ugyanakkor metafizikai témát érzek benne. Az emberi életfolyamat egyes állomásait, és tudati állapotok szintjeit, s olyan mélyrétegeket boncolgatsz, melyek rendkívül izgalmas gondolatokat váltanak ki a nézőből.

– Nagyon jó, ha így gondold. Ciklusokat mondtál, de úgy érzem, nincs éles határ közöttük, átfedések vannak, néha éveken keresztül is, egy időben több mindennel foglalkozom. Volt egy projekttem hosszú ideig, közel három évig minden este rajzoltam tussal papírra. Mikor mennyit, néha egyet-kettőt, máskor sokkal többet tudtam esténként rajzolni. Nappal meg főleg más képeket festettem. A kettőnek nem volt egymáshoz tematikus köze. Egyszer aztán, mikor már annyi rajzom volt, nagyon érdekesnek találtam, hogy a „sűrűbbeket” feldolgoztam nagyméretű vászakra olajjal. A *Profán mítoszok* periódus így keletkezett. Párhuzamosan más „ciklussal”, más alkotási folyamatokkal. Szeretem, ha gondolatok is vannak a képiség mögött, ha egy műalkotás tágabb kontextusban is értelmezhető. Ez lehet

metafizikus tartalom is.

– *2012-ben jelent meg egy újabb képzőművészeti album, mely az utóbbi időben született alkotásaidat mutatja be. Immáron ez a második monográfia művészetedről. Szegeden, a REÖK palotában pedig nemrég nyílt kiállításod.*

– A monográfia *Szférák* címmel jelent meg, és két nagyobb vonulatot mutat be: tusrajzokat és grafikákat, valamint azokat a festményeket, amelyek a szorosabban köthetőek a grafikai szemlélethez, illetve amelyekbe előbb különböző grafikai eljárásokkal is bedolgoztam. Szegeden a jelenlegi alkotói ciklus képeivel mutakozom be, olyan anyaggal, amely az elmúlt három évből mutat be egy válogatást. Közel ötven kép. Új munkák is vannak és be tudtam fejezni egy pár régebben elkezdett vásznat is, amiket félretettem, hogy valamikor majd folytatom. Ez eléggé nagyszabású anyag lesz, örülök, hogy én is „összeláthatom”. A kiállításra kiválasztott képek közös aurája sugalmazta a *Virtuális lét* címet. Vizuális és gondolati elmélkedések és kivonatok ezek a létezésről és annak okairól, vagy hiányáról.

– *Úgy tudom, saját grafikai eljárásokat is kidolgoztál. Mesélnél ezekről?*

– Tulajdonképpen azok a hatások, amit ezekkel elérek, nagyobbak és fontosabbak, mint maga az eljárás. Lényege a különböző minőségű anyagok felületének a találkozása, hogyan tudnak szervesülni egymással és rendszert alkotni. Ez egy manuális folyamat, úgy hívom: „egyedi-multiprint”. A kívánt felület és hatás eléréséhez több tucatszor is egymásra kell felhordani a rétegeket (multiprint), és nem lehet kétszer ugyanúgy kivitelezni, ezért egyedi. Ennek kialakulása pedig egy folyamat volt, azaz igény, hogy a festészeti alkotás ne „primér” önkifejezéssel induljon, hanem egy szándékosan előidézett köztes állapottal, valami olyasmivel, amit a művész maga generál, de mégis sok véletlenszerűséget tartalmaz. Az az optikai felület, amely képződik, az nem a szűz vászon „nulladik” fázisa, hanem egy térben és időben kitolódott minőség. Így közvetlen visszahatással van az eredeti alkotói szándéokra, ami a továbbiakban nagyon izgalmas belső folyamatokat indít el. Ez a hatalmas méretű és számomra újszerű képi világ egy új bejárható terület.

– *Amikor Pátyon éltél és a műtermed is ott volt, gyakran rendeztél nyitott műtermi napokat, összehívtad a barátaidat, ismerőseidet, műgyűjtőket, galériavezetőket, művészettörténészeket. Mostanában is rendezel ilyen esteket?*

– Most is vannak ilyenek, még korábban maga az esemény kedvéért, most inkább egy-egy alkalomra koncentrálni. Jó kis beszélgetések, iddogálások és persze a nagy ívű gondolatok kifejtése történik ilyenkor. Évtizedekkel korábban ez természetes volt, hogy a műtermekbe összejártak irodalmárok, zenészek, művészettörténészek, mecénások, stb. Ma ez ritka,

de én szeretem, s úgy látom a jövőben ez megint vissza fog térni.

– *Gondolom, ez a kapcsolatrendszer miatt is fontos. Ahhoz, hogy a festészetből meg lehessen élni, a művésznek menedzsernek is kell lenni?*

– Ez egy összetett dolog. Magyarországon még nem forrta ki magát külön művészeti menedzser szakma, ami csak a képzőművészekkel foglalkozna, bár kezdeményezések voltak és most vannak pár szakember révén. Ezek inkább egyes emberekhez kötődtek és kötődnek ma is, mint szakmai réteghez. Ezt a tevékenységet most galériák és kurátorok végzik a művészeknek, amivel nincs baj. És azzal sincs, ha egy művész a saját maga is besegít a boldogulásába. Én nem láttam még olyan sikeres művészt, aki magányosan elefántcsonttoronyban él. Ma egy alkotónak nemcsak saját magával és alkotásaival illik tisztába lenni, hanem ingert kell kibocsátania és sokkal szélesebb körben fontos tájékozódni nemzetközileg is. Amit csak lehet, azt meg kell ismerni, tapasztalni, mi hogyan működik, milyen rendszerek vannak. Ezekből összeáll az a kép, amiben elhelyezheti magát az ember, időben és térben is, nem érti félre a saját lehetőségeit, hanem az egyes lépései szervesek, a fejlődése következetes, a dolgai meg hitelesek. Ezt magam számára is fontosnak tartom.

– *Aktívan részt veszel a nógrádi művészeti életben. Minden évben megrendezitek a Ceredi Nemzetközi Művésztelepet. Az alkotói környezet vagy inkább a közösség fontosabb számodra?*

– Mindkettő. Jó esetben ezek egymást erősíteni tudják. Sokat vagyok Nógrád megyében, ebben az évben tizennyolc éves lesz a művésztelepünk, és az idén is nagyszabású nemzetközi szimpózium lesz, a terveink szerint hét országból jönnek képzőművészek. Kinőtte magát a művésztelep, temérdek háttérmunka, szervezés van két nyári esemény között is. Meg aztán családi szálak és sok kedves ismerős is ideköt. Cered egy remek hely az alkotásra, s ezt a résztvevők tudják, megérik. Ha megnyílnak, akkor részesei lesznek valami nagyobb élménynek, összefüggésnek. Ez nem azt jelenti, hogy mindig mindent közösen kell csinálni vagy alkotni. Épp ellenkezőleg, hogy lehet független egyéniségnek és alkotónak maradni, miközben kialakul egy közösség. Van, aki „kívülálló” marad, akármennyi időt van ott. A művésztelep nem áll jó mindenkinek, ilyen egyszerű. Cered mint falu és mint élő közösség, szinte tálcán kínálja a jobbnál jobb tematikát. Egyfajta „szocio-art” műfaj honosodott meg, ami egyedülálló jelenség. Lényege az, hogy a viszonylagosan elszigetelt település tárgyi kultúrája, szellemisége, hagyományai hogyan találkoznak kortárs művészekkel. Volt már „Tisztaszoba akciónk”, ahol családi házak régi tisztaszobái voltak az alapanyagok, amivel dolgozhattak a művészek. De előfordult már régi fényképek, régi tárgyak és helyi mondák feldolgozása, megfilmesítése is. Az idei szimpózium témája a kert lesz.